

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

lichoběžníkovitého průřezu a vnější hrotitý, s meziprostorem vyplněným četnými prohlubněmi, jejichž význam lze jen odhadnout, ohraničovaly plochu o průměru 20 m. Podél vnitřní hrany lichoběžníkovitého příkopu byly v pravidelných rozestupech rozmístěny dřevěné kůly, zapuštěné až 1 m do podloží. Opevnění, datované především keramikou do 13. až 14. století, bylo v 15. století srovnáno se zemí.

Miroslav Šmíd

Resumé

Kralice na Hané (Bez. Prostějov). „Kralický háj“ (Industriezone der Stadt Prostějov). Mittelalter. Siedlung. Befestigung. Rettungsgrabung.

KRNOV (k. ú. Krnov-Horní předměstí, okr. Bruntál)

Bruntálská ulice, parcela č. 5783/I. Novověk. Hřbitov. Záchraný výzkum.

Součástí archeologického dohledu při výkopových pracích souvisejících s přeložkou plynovodu (NPÚ Ostrava akce č. 26/06) byla i dokumentace vybraných nálezových situací na stěnách výkopů. Stopy antropogenních aktivit byly zachyceny pouze na profilu P1 (A–B), na stěně výkopu situovaného cca 10 m paralelně se severní obvodovou zdí kostela sv. Benedikta. Tento chrám se nachází v Kostelci, což je původně velká kolonizační ves se řadovým půdorysem, od roku 1919 pak městská část Krnova. Jednotodnní zděná stavba se nachází na nízké terase nad inundací řeky Opavy. Její středověké jádro pochází z doby před polovinou 13. století. V průběhu roku 2003 proběhl v jeho interiéru zjišťovací výzkum (PÚO akce č. 11/03, viz Zezula 2006, 252).

V dokumentovaném úseku (profil P1) při kostele byla zachycena část kostelního hřbitova. Podloží je v těchto místech tvořeno šterkopískovou terasou s nesouvislým kvartérním sprašovým pokryvem o mocnosti cca 0,5 m. Svrchní část profilu s původními antropogenními uloženinami se nedochovala, původní terén byl pravděpodobně v minulosti snížen o cca 0,6–1 m v souvislosti s budováním přílehlé silnice. Do původního odstraněného terénu byly zahloboubeny hrobové jámy obsahující pohřby v rakvích. Dochovaly se pouze spodní partie pohřbů (zasahující pod úroveň povrchu podloží) s rakvemi, zdeformovanými tlakem nadložní zeminy (dorovnávková vrstva související pravděpodobně s budováním silnice a chodníku) a zátěží způsobenou výstavbou silnice a chodníku (víka vmáčknuta tlakem dovnitř rakví, bočnice dochovány zčásti). Rakve obsahují vnitřní polstrování (kůže, tkanina) a v některých místech byly zachyceny ve dvou úrovních nad sebou. Vzhledem k absenci vhodného datovacího materiálu lze registrované pohřby pouze obecně vročit do novověku.

František Kolář

Literatura

Zezula, M. 2006: Krnov (k.ú. Krnov-Horní předměstí, okr. Bruntál). Kostel sv. Benedikta, *Přehled výzkumů* 47, 252.

Resumé

Krnov (Kataster Krnov-Horní předměstí, Bez. Bruntál). Bruntálská Str., Parz. N. 5783/I. Neuzcit. Friedhof. Rettungsgrabung.

KUŽELOV (okr. Hodonín)

„Dřínová“. Střední doba hradištní. Sídliště. Povrchový sběr.

Při povrchovém sběru prováděném v roce 2006 Martinem Ďugou na katastru obce Kuželov byla v trati Dřínová objevena nová polykulturní lokalita. Její poloha na pravé terase bezejmenného pravého přítoku Zabařincového potoka o nadmořské výšce mezi 300–330 m je na ZM ČR 1 : 10 000 (list 35-11-23) určena okolím bodu o souřadnicích 255/150 mm od Z/J s. č. Nalezený soubor keramických zlomků lze klást do střední doby hradištní.

Jaromír Šmerda

Resumé

Kuželov (Bez. Hodonín). „Dřínová“. Mittlere Burgwallzeit. Siedlung. Terrainbegehung.

KYJOV (okr. Hodonín)

Svatoborská ulice, parc. č. 2510/36. Novověk. Město. Záchraný výzkum.

Na základě požadavku investora byl na parc. č. 2510/36 na k. ú. města Kyjova na Svatooborské ulici proveden koncem dubna 2006 záchraný výzkum formou sondáže, která měla za úkol především ověřit stávající situaci před realizací novostavby cukrárny. Lokalita je situována ZM 1 : 10 000, č. I. 34-22-02, od Z. s. č. 420 mm, od J. s. č. 212 mm.

Výzkumem byla zjištěna výrazná požárová vrstva, kterou bychom mohli datovat před rok 1730, kdy v těchto místech nebyla ještě zástavba, ale jednalo se zde o rozšířené vyústění komunikace, na jejíž ose později vznikla dnešní Svatooborská ulice. Poté došlo k vyrovnání terénu a byla tu realizována stavba objektu na kamenných základech, k němuž ze západní strany přiléhala cihlová destrukce. Tato stavební fáze zanikla opět po požáru, který lze podle převážně keramických nálezů datovat někam na rozhraní 18. a 19. století. Poté zde vznikla patrně kamenná podlaha (dlažba?). Teprve na ní byla recentní navázkou vytvořena dnešní úroveň terénu. Výzkum na ulici Svatooborské tak prokázal změny v uliční zástavbě města od 18. století po současný stav.

Jiří Kohoutek

Resumé

Kyjov (Bez. Hodonín). Svatooborská Gasse. Neuzcit. Stadt. Rettungsgrabung.

KYJOV (okr. Hodonín)

Ulice Újezd, č. p. 990. Středověk-novověk. Opevnění. Záchraný výzkum.

V červenci 2006 proběhl pod patronací Masarykova muzea v Hodoníně záchraný archeologický výzkum při výstavbě vedení NN v Kyjově na ul. Újezd poblíž prostoru

městské památkové zóny města nad návrším s kostelem sv. Martina (ZM ČR 1 : 10 000, kladový list 34-22-02, souřadnice 478/224 mm od Z/J s. č.).

Mezi nejvýznamnější nález lze v jinak archeologicky intaktním prostředí zařadit příkopovitý útvar v místě před levým nárožím blízké školní budovy č. p. 990, jehož vanovitý profil byl dobře patrný na obou profilech relativně úzkého výkopu. Poměrně homogenní tmavý zásyp hlinitopísčitého charakteru však i přes intenzivní sondáž neposkytl datovatelné nálezy, které se nepodařilo objevit ani v sousedních částech výkopu. Poměrně malý zdokumentovaný úsek prozatím neumožňuje stanovit konečnou interpretaci významu a funkce příkopu. Na základě některých analogických dispozic v okolí církevních areálů je velmi pravděpodobné, že příkop i blízký kostel či spíše jeho předchozí stavební fáze tvořily v průběhu středověku až novověku společnou jednotku, odrážející světské i symbolické aspekty tehdejší společnosti.

Jaromír Šmerda

Resumé

Kyjov (Bez. Hodonín). Újzsd Gasse Nr. 990. Mittelalter-Neuzeit. Befestigung. Rettungsgrabung.

LITOVEL (okr. Olomouc)

Zahradní a Králova ulice, Staroměstské nám. Pozdní doba hradištní, vrcholný středověk. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: poloha lokality v SMO 1 : 5 000, list LITOVEL 3-3, rok vydání 2000, v ploše mezi body (mm od Z. s. č. : mm od J s. č.): 211:56, 231:102, 265:89, 260:65, 221:74, 223: 76, 257:67, 263:88, 232:100, 212:56.

Záchraný výzkum realizovaný v červenci až září byl vyvolán rekonstrukcí komunikace v ulicích Králova a Zahradní a v západní části Staroměstského náměstí. Jedná se o oblast, kde bylo v roce 2004 objeveno litovelské předlokační sídli-

ště, ležící v písečné akumulaci poloze zaniklého meandru řeky Moravy. Sídliště ve Starém městě, datované pozdněhradištní keramikou od přelomu 12. a 13. století do poloviny 13. století, zaniklo translační osídlení do prostoru nově lokovaného královského města Litovle. Od počátku 14. století došlo v areálu litovelského Starého města k opětovnému nárůstu osídlení, když se začíná formovat půdorys dnešního Staroměstského náměstí (Šlězár 2005; týž 2006).

Archeologický výzkum se soustředil do celkem tří ploch (obr. 89) bezprostředně ohrožených stavební činností (označených jako plochy A, B, C). Plocha A a B se nacházely na Zahradní ulici, plocha C pak byla odkryta až při průběhu zemních prací na Staroměstském náměstí. Na ostatních místech, kde riziko ohrožení archeologických památek bylo podle měřítek projektové dokumentace menší, probíhal záchraný archeologický výzkum formou dohledu.

U výzkumných ploch A a B byla nejprve pomocí mechanizace provedena skryvka nadložních recentních vrstev komunikace a novověké ornice. Zjištěné kulturní vrstvy a objekty byly již zkoumány archeologickými metodami.

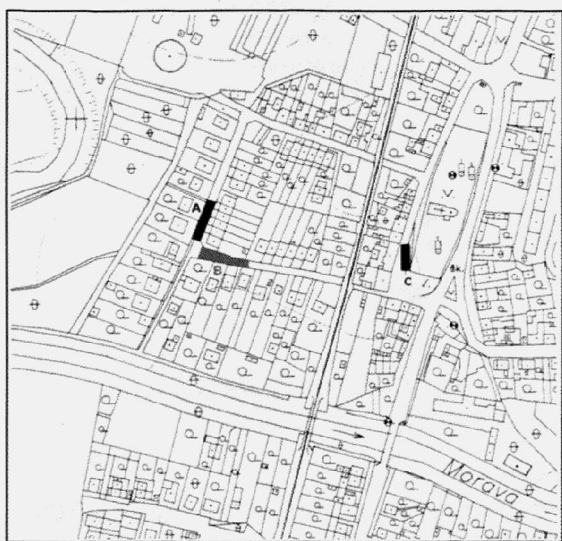
Plocha A o délce 49 m a šířce 2,75 m na Zahradní ulici byla přibližně z 50 % narušena recentními zásahy v podobě inženýrských sítí (voda, plyn, kanalizace apod.), které zničily původní archeologické situace. Intaktní archeologické situace se dochovaly pouze v západní polovině plochy. Plocha byla zkoumána dvěma sondami – S5/06 a S6/06.

Sonda S5/06 (36 × 2,75 m) pod pravěkou a pozdněhradištní kulturní vrstvou zachytila 32 zahloubených sídlištních objektů z období pozdní doby bronzové (kultura lužických popelnicových polí), pozdní doby hradištní a ojedinělé objekty z novověku. V pozdněhradištní kulturní vrstvě se objevily koncentrace mazanic, které představují jediný pozůstatek po nadzemních dřevohlinitých stavbách. Důležitým objevem byl nález drobné stříbrné mince (rakouský fenik ražený před pol. 13. stol.) ze závěrečné fáze pozdněhradištního osídlení lokality (objekt 752), která může pomoci upřesnit chronologické vymezení existence předlokačního sídliště na Starém městě v Litovli. Odpadní objekt 746 (1,60 × 1,0 m) v jižní části zkoumané plochy A s velmi bohatými nálezy keramiky 14. století navazoval na sídlištní objekty a kulturní vrstvu ze 14. století (zemědělská usadlost), zkoumané v prostoru křižovatky Zahradní ulice v roce 2004 v rámci výstavby kanalizace (Šlězár 2005, 105, 108).

Sonda S6/06 (7,5 × 1,75) byla umístěna v severní části plochy A. V sondě se nacházela pozdněhradištní kulturní vrstva a tři zahloubené sídlištní objekty (pravěký, pozdněhradištní a nedatovaná sloupová jamka).

Plocha B o délce 43 m a šířce 8 m na Zahradní ulici byla přibližně ze dvou třetin narušena recentními zásahy v podobě inženýrských sítí (voda, plyn, kanalizace apod.), které zničily původní archeologické situace. Přesto se podařilo v některých částech plochy B objevit intaktní archeologické situace, které byly zkoumány pomocí sond S1/06-S4/06.

Sonda S1/06 (12 × 1,5 m) ležela v jihovýchodní části plochy B. Byla prozkoumána část pravěkého objektu 702 z pozdní doby bronzové. Nejdůležitější byla zachycená struktura zahloubených objektů (700, 712) a kulturní vrstvy 109 s nálezy železných srpů, nožů a podkov z průběhu 14. století. Jedná se o pozůstatek izolované zemědělské usadlosti. Zajímavým nálezem byl zlomek plastiky – hlavička šterchátka ve tvaru

Obr. 89. Litovel, Staré město. Poloha výzkumných ploch A-C.

Litovel, Staré město (Altstadt). Lage der Grabungsflächen A-C